V.O.B.o.W.

nr. 85 – februari 2015

België-Belgique
P.B.
8800 Roeselare 1
BC 6675
P 409155

WEST-VLAAMSE ARCHEOKRANT

West-Vlaamse Archeokrant: Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 23, afgiftekantoor Roeselare, Uitgever: V.O.B.o.W. vzw & WAR

Ondernemingsnummer: 414135857

Maatschappelijke zetel: Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare
Verantwoordelijke uitgever en verzending: Jozef Goderis
Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare (Rumbeke), 051/22.27.20

ACTUELE ARCHEOLOGIE IN DE BIE-REGIO: 2014

Willem Hantson
(RADAR)

We gaan er stilaan een jaarlijkse gewoonte van maken om aan het begin van het nieuwe jaar even de archeologische projecten binnen de RADAR-regio van het voorbije jaar beknopt te overlopen. In aantal waren er in 2014 minder archeologische onderzoeksprojecten dan de voorbije jaren, maar een paar grotere projecten wisten wel met de aandacht weg te lopen.

1. Proefsleuvenonderzoek aan de Baronstraat (Izegem)

Development Coordination Belgium (DCB) plant de aanleg van een woonverkaveling en enkele appartementen tussen de Baronstraat en de Kouterweg te Emelgem (Izegem). Dit terrein ligt in de buurt van het Gallo-Romeins en Merovingisch grafveld dat op het einde van de 19de eeuw bij ontzandingswerken werd aangesneden en vlakbij de Romeinse nederzettingssporen die midden de 20ste eeuw door E. Tripps werden opgegraven (Thoen & Van Doorselaer 1980). Een archeologisch vooronderzoek d.m.v. proefsleuven werd daarom noodzakelijk geacht.

Archeologen van Studiebureau Archeologie o.l.v. Vanessa Vander Ginst voerden dit onderzoek uit op 18 februari 2014 (Vander Ginst & Smeets 2014). Op een deel van het terrein was de bodemopbouw ernstig verstoord door de afbraak van een voormalige textielfabriek. Verder werd enkel een deel van een – op basis van enkele scherfjes – vermoedelijk middeleeuwse enclosure en enkele niet dateerbare kuilen aangetroffen. De archeologische verwachtingen werden niet ingelost en het terrein werd vrijgegeven voor verkaveling.

Het proefsleuvenonderzoek aan de Baronstraat te Emelgem (RADAR)

Het proefsleuvenonderzoek aan de Krommebeekstraat te Roeselare (RADAR)

Een kijkvenster op het binnenplein van een historische hoeve langs de Vloedstraat (RADAR)

2. Proefsleuvenonderzoek aan de Krommebeekstraat (Roeselare)

In het voorjaar van 2014 vond een grootschalig proefsleuvenonderzoek plaats ter hoogte van de Krommebeekstraat en de Vloedstraat te Beveren (Roeselare). De West-Vlaamse Intercommunale (WVI) plant hier i.s.m. stad Roeselare immers de industriezone 'Noord-Oost'. Dit project werd uitgevoerd door archeologen van het Ghent Archaeological Team (GATE), o.l.v. Jasper Deconcynck (Deconynck e.a. 2014).

Het 35 ha grote gebied leverde een overvloed aan (bewoning-)sporen en vondsten uit de metaaltijden, de Romeinse periode, de vroege, volle en late middeleeuwen, de nieuwe en nieuwste tijd. Voor meer informatie verwijs ik graag naar het uitgebreide artikel in deze uitgave van de WAK: "*Een archeologisch proefsleuvenonderzoek te Beveren (Roeselare): Bedrijventerrein 'Noord-Oost'*" van Jasper Deconcynck (pp. 6-14).

Op donderdag 10 april vond een prospectienamiddag plaats met leden van V.O.B.o.W. – WAR, waarvan het verslag in WAK 82 verschenen is (Goderis & Hantson 2014). Begin mei vonden er ook een aantal rondleidingen plaats voor ca. 120 leerlingen van Basisschool De Bever en Kapelhoek.

3. Proefsleuvenonderzoek aan de Noordstraat (Roeselare)

Op 23 juni 2014 werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een klein binnengebied tussen de Noordstraat en de Kattenstraat te Roeselare (ter hoogte van de Kokelaarstraat), waar Matexi nv meerdere appartementen wenst te realiseren. De archeologen o.l.v. Natasja Reyns (All-Archeo bvba) troffen onder de betonplaat een opmerkelijk goed bewaarde bodemopbouw aan (Reyns e.a. 2014). Echter naast een middeleeuwse gracht en poel kwamen enkel recentere afvalkuilen en funderingen aan het licht. De komende jaren worden de aansluitende percelen ook nog onderzocht d.m.v. proefsleuven. Vooral aan de Kattenstraat hopen we oudere bewoningssporen bloot te leggen, die aansluiten bij de vondsten die eind 19de eeuw gedaan werden bij het uitdiepen van de Grote Bassin (De Bruyne 1989).

Het proefsleuvenonderzoek aan de Noordstraat te Roeselare met op de achtergrond de Kattenstraat (RADAR)

Het booronderzoek op het Fluxys-tracé, hier in het gebied Vrijgeweed te Lichtervelde (RADAR)

4. Onderzoek op het Fluxys-tracé (Alveringem-Maldegem)

In 2015 legt Fluxys een gasleiding aan van Alveringem tot Maldegem over ca. 76 km om twee grote gasnetten zo met elkaar te verbinden. Omdat deze leiding heel West-Vlaanderen doorkruist en de bodem over een aanzienlijk oppervlakte verstoord zal worden, werd door het Agentschap Onroerend Erfgoed beslist om de aanleg ervan archeologisch te laten begeleiden.

In 2013 vond reeds een bureaustudie plaats, uitgevoerd door Condor Archaeological Research (Deville e.a. 2013). In de loop van mei en juni 2014 vond een archeologisch booronderzoek plaats, uitgevoerd door archeologen van BAAC (Pepers & Krekelbergh 2014). Hierbij werden enerzijds verschillende landschapselementen op hun paleolandschappelijke waarden, zoals begraven bodems, onderzocht. Anderzijds werden karterende boringen uitgevoerd om potentiële (steentijd-)sites te kunnen afbakenen. Dit heeft een aantal locaties opgeleverd die ofwel op voorhand opgegraven zullen worden, waaronder de rijke zandgronden in Oedelem en Beernem, ofwel extra aandacht zullen krijgen bij de aanleg van de leiding.

Het tracé werd intussen ook gescand op aanwezige munitie en om de risico's zoveel mogelijk te beperken, heeft men de voorziene leidingweg ook volledig ontmijnd. In de WOI-frontzone was die munitiesanering echter zo intensief dat men deze werken gedurende de tweede helft van 2014 archeologisch begeleid heeft. Hiervoor stonden de archeologen van het THV MRG (Monument Vandekerckhove nv – Ruben Willaert bvba – GATE bvba) in. Deze begeleiding heeft naast de te verwachten WOI-gerelateerde structuren en objecten (loopgraven, bomkraters, projectielen, gesneuvelden, afvalkuilen, bunkers, enz.) ook veel sporen uit de bronstijd, de ijzertijd, de Romeinse periode en de middeleeuwen opgeleverd.

Dit jaar wordt de aanleg van de leiding zelf archeologisch begeleid en dit monsterproject zal plaatsvinden tussen februari en november 2015. Over de resultaten van dit onderzoek mag in de volgende edities van de West-Vlaamse Archeokrant meer verwacht worden.

5. Metaaldetectieonderzoek aan de Beverenstraat (Hooglede)

De gemeente Hooglede wil in het kader van de herdenkingsjaren van WOI onthaalinfrastructuur voorzien aan de Duitse Militaire Begraafplaats te Hooglede. Daarvoor hebben ze langs de Beverenstraat een aangrenzend perceel van ca. 1.750 m² voorzien. Deze is echter gelegen binnen de afbakening van de Slag bij Hooglede (Seynaeve 1988) die op 10 en 13 juni 1794 werd uitgevochten tussen de Fransen en de Geallieerden (Oostenrijkers en Pruisen). Aangezien de kans groot was dat er zich mobiele artefacten uit deze slag in de bouwvoor zouden bevinden, werd besloten voorafgaand een metaaldetectieonderzoek te laten uitvoeren.

Archeologen van Monument Vandekerckhove nv, o.l.v. Maarten Bracke, hebben op 15 december 2014 het gehele terrein gescand en alle mobiele artefacten bovengehaald, ingemeten en geregistreerd (Bracke & Acke 2015). Een drietal loden musketkogels en één musketonkogel kunnen hierbij toegeschreven worden aan de Slag bij Hooglede. Daarnaast werden echter ook een aantal kartetskogels, drijfbanden en ontstekers van schrapnel obussen, evenals een onontplofte Duitse 7,7 cm obus uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen. Enkele Duitse patroonhulzen en Franse kogelpunten kunnen aan het bevrijdingsoffensief van oktober 1918 gekoppeld worden. Ten slotte werd ook nog Belgische munitie uit de Tweede Wereldoorlog bovengehaald en is een koperen oord of duit uit de 17de-18de eeuw het vermelden waard.

De methode heeft in elk geval zijn nut bewezen en indien we dit soort slagveldarcheologie in de bouwvoor uitbreiden naar een groter gebied zou het mogelijk moeten zijn om bijvoorbeeld het verloop van de Slag bij Hooglede te gaan reconstrueren. Wordt hopelijk vervolgd.

De archeologische opvolging van de munitiesanering op het Fluxys-tracé, hier een als verdedigingspunt uitgeruste bomkrater ten tijde van de 3de slag om Ieper met een Mausergeweer, Duitse handsteelgranaten, eigranaten en een karrenwiel ter hoogte van Langemark-Madonna (RADAR)

Registratie van de vondsten tijdens het metaaldetectieonderzoek aan de Beverenstraat te Hooglede (RADAR)

Referenties

Bracke M. & Acke B. (red.) 2015: *Archeologische prospectie Hooglede Beverenstraat (prov. West-Vlaanderen). Bassisrapport*, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

De Bruyne M. 1989: *Het Romeins signaal van de Roeselaarse Minerva*, Roeselare onder de grond: I – XI.

Deconynck J., Wuyts F., Windey S., Cruz F., Laloo P., Allemeersch L. & De Reu J. 2014: *Roeselare Bedrijventerrein 'Noord-Oost'. Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek (17 maart – 16 juni 2014)*, GATE-rapport 73, Ghent Archaeological Team bvba, Evergem.

Deville T., Houbrechts S., Denutte G. & Simons R. 2013: *Aardgasvervoerleiding Alveringem-Maldegem en Houthulst-Langemark-Poelkapelle. Archeologisch Bureauonderzoek*, Condor Rapporten 108, Bilzen.

Goderis J. & Hantson W. 2014: *Prospectie Beveren Noord-Oost, RADAR / V.O.B.o.W.-WAR*, West-Vlaamse Archeokrant nr. 82, mei 2014: p. 79-82.

Pepers K., Krekelbergh N. (red.) et al. 2014: *Fluxys-tracé Alveringem – Maldegem. Paleo-landschappelijk en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)*, BAAC Rapport V-14.0098, Bassevelde.

Reyns N., Bruggeman J. & Cleda B. 2014: *Archeologisch vooronderzoek Roeselare-Noordstraat*, Rapporten All Archeo bvba 203, Bornem.

Seynaeve E. 1988: *Vergeten Veldslagen. Roeselare – Hooglede 1794*, Izegem.

Thoen H. & Van Doorselaer A. 1980: *Het Gallo-Romeinse grafveld van Emelgem*, Westvlaamse Archaeologica Monografieën I, Kortrijk.

Vander Ginst V. & Smeets M. (red.) 2014: *Archeo-rapport. Het archeologisch vooronderzoek aan de Baronstraat te Izegem*, Studiebureau Archeologie bvba, Kessel-Lo.

Kijk voor verdere informatie regelmatig eens op de website van RADAR:
http://www.bieradar.be/projecten